

อินไซด์ อาเซียน

โดย กลุ่มงานคณะกรรมการการต่างประเทศ

สำนักกรรมการ ๒

แปลโดย สำนักภาษาต่างประเทศ

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

Written by the Bureau of Committee Inter-Parliamentary Organizations
The Secretariat of the House of Representatives

Translated by the Bureau of Foreign Languages
The Secretariat of the Senate

สถานการณ์แรงงานต่างด้าวต่อภาพลักษณ์ของไทยในต่างประเทศ หลังเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

The Situation of Migrant Workers towards Thailand's Image in International View
after Entering the ASEAN Economic Community

หลังจากที่ประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในปี ๒๕๕๘ ถือเป็นช่วงเวลาที่มีการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างประเทศในแถบอาเซียนอย่างเสรี รวมทั้งเปิดเสรีทางด้านแรงงานด้วย ซึ่งที่ผ่านมาแรงงานจากประเทศในอาเซียนเข้ามาในตลาดแรงงานของไทยเพิ่มมากขึ้น ทั้งแรงงานที่ไม่มีฝีมือและแรงงานที่มีทักษะเข้ามาอย่างถูกต้องตามกฎหมาย อย่างไรก็ตาม แม้ว่าแรงงานต่างด้าวจะมีส่วนสำคัญในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยให้เจริญเติบโตขึ้น แต่การเข้ามาของแรงงานต่างด้าวในจำนวนมากเกินความต้องการแรงงานของระบบเศรษฐกิจไทย อาจส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของไทยในด้านต่าง ๆ ได้เช่นกัน

คณะกรรมการการต่างประเทศ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาประเทศไทยในปัจจุบัน ซึ่งระบบเศรษฐกิจของประเทศส่วนหนึ่งที่เป็นกำลังหลักในการพัฒนาคือการพึ่งพาอาศัยแรงงานต่างด้าวในการขับเคลื่อน และเพื่อเป็นการศึกษาผลกระทบของแรงงานต่างด้าวต่อภาพลักษณ์ของประเทศไทยโดยรวม คณะกรรมการการต่างประเทศ จึงได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการศึกษาผลกระทบของสถานการณ์แรงงานต่างด้าวต่อภาพลักษณ์ของไทยในต่างประเทศ พิจารณาศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้อง

Thailand has formally entered the ASEAN Economic Community (AEC) since 2015. The full implementation of AEC has extremely promoted the international trade liberalization and free flow of labour among ASEAN member countries. The number of both unskilled and skilled migrant workers legally coming from ASEAN member countries has increased in Thai labour market. Although migrant workers play an important role in the national economic growth, the excessive number of them can affect Thai economic system in various aspects.

The Standing Committee on Foreign Affairs of the National Legislative Assembly has realized the importance of the country development at present. Thai economic system depends partly on migrant workers to move forwards. Therefore, the Sub-committee on Studying the Impact of the Situation of Migrant Workers on Thailand's Image in International View was set up and assigned to study relevant issues.

เมื่อวันจันทร์ที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙ คณะอนุกรรมการศึกษาผลกระทบของสถานการณ์แรงงานต่างด้าวต่อภาพลักษณ์ของไทยในต่างประเทศ นำโดย พลเอก นิพัทธ์ ทองเล็ก ประธานคณะอนุกรรมการ พร้อมด้วยอนุกรรมการ ได้เดินทางลงพื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อศึกษาผลกระทบของแรงงานต่างด้าวต่อภาพลักษณ์ของไทยในต่างประเทศ ในการเดินทางไปศึกษาดูงานครั้งนี้ คณะอนุกรรมการได้รับฟังข้อมูลและผลกระทบต่าง ๆ ของแรงงานต่างด้าวในจังหวัดสมุทรสงคราม และได้ลงพื้นที่เพื่อศึกษาสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของแรงงานต่างด้าวในจังหวัดสมุทรสงครามด้วย โดยได้รับการต้อนรับจากผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสงคราม และหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในจังหวัดสมุทรสงคราม

จังหวัดสมุทรสงครามเป็นจังหวัดที่เล็กที่สุดในประเทศไทย มีขนาดพื้นที่ประมาณ ๔๑๖,๗๐๗ ตารางกิโลเมตร หรือ ๒๖๐,๔๔๒ ไร่ แบ่งการปกครองออกเป็น ๓ อำเภอ คือ อำเภอเมืองสมุทรสงคราม อำเภออัมพวา และอำเภอบางคนที มีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเลด้านอ่าวไทย ยาวประมาณ ๒๓ กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ ๔ ตำบล (ตำบลคลองโคน ตำบลบางแก้ว ตำบลแหลมใหญ่ ตำบลบางจะเกร็ง) ๑๕ หมู่บ้าน มีประชากรรวม ๑๘๙,๓๔๐ คน อยู่ในกำลังแรงงาน ๑๑๓,๑๑๕ คน เป็นผู้มีงานทำ ๑๑๒,๓๙๕ คนว่างงาน ๖๐๒ คน และรอฤดูกาลอีก ๑๑๘ คน จังหวัดสมุทรสงครามประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงานไร้ฝีมือหรือกรรมกร โดยเฉพาะในประมงทะเลและกิจการต่อเนื่องจากประมง และกิจการก่อสร้าง ผู้ประกอบการจึงแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานด้วยวิธีการจ้างแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงาน

On Monday 11 July 2016, the Sub-committee led by **Gen. Nipat Thonglek**, Chairman of the Sub-committee, together with members of the Sub-committee, paid a visit to Samut Songkhram Province to study the said impact. On this occasion, the Sub-committee gained information concerning the impact of migrant workers in Samut Songkhram Province, and made a field visit to observe their livings. In this regard, the Sub-committee was welcomed by the Governor of Samut Songkhram Province and heads of relevant local government agencies.

Samut Songkhram is the smallest province of Thailand with the total area of 416,707 square kilometres or 260,442 Rais. Its provincial administration is divided into 3 districts, namely Muang Samut Songkhram District, Amphawa District and Bangkhontee District. The province is located on the coast of the Gulf of Thailand for 23 kilometres long covering the areas of 15 villages in 4 Sub-districts (including Khlong Khon Sub-district, Bang Kaew Sub-district, Laem Yai Sub-district and Bang Cha Kreng Sub-district). The total population is 189,340. Among this number, 113,115 are in labour force consisting of 112,395 employed workers, 602 unemployed workers and 118 seasonally inactive workers. Samut Songkhram Province has been confronted with the problem of unskilled labour shortage, particularly in the sectors of marine fisheries, the fishery related business and construction enterprises. For this reason, the entrepreneurs of businesses have to hire migrant workers instead.

At present, there are totally 17,351 migrant workers in Samut Songkhram Province who already have work permits. Among this number, 17,211 workers are Myanmar, Lao and Cambodian and 140 are of other nationalities. The number of employers is about 1,500 in total.

To implement the Government's policy on the migrant labour re-organization, Samut Songkhram Province established the One Stop Service (OSS) Center for Registration of Migrant Workers to provide registration services to migrant workers in the marine fisheries business and aquatic animal processing

ปัจจุบันจังหวัดสมุทรสงครามมีคนต่างด้าวที่ได้รับใบอนุญาตทำงาน ทั้งสิ้น ๑๗,๓๕๑ คน แยกเป็นแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมา ลาว และกัมพูชา จำนวน ๑๗,๒๑๑ คน และคนต่างด้าวสัญชาติอื่น ๆ จำนวน ๑๔๐ คน มีจำนวนนายจ้างรวมประมาณ ๑,๕๐๐ ราย

ในการดำเนินการจัดระเบียบแรงงานต่างด้าวตามนโยบายรัฐบาลนั้น จังหวัดสมุทรสงครามได้จัดตั้งศูนย์บริการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) มีการเปิดจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวในกิจการประมงทะเล กิจการแปรรูปสัตว์น้ำ และโดยผ่อนผันให้แรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมา ลาว และกัมพูชา ตามประกาศคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ระหว่างวันที่ ๑ เมษายน - ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๙

การจัดการศึกษาให้แก่แรงงานต่างด้าวและผู้ติดตามนั้น จังหวัดสมุทรสงครามได้จัดการศึกษาให้กับบุตรหลานแรงงานต่างด้าว เมื่อเด็กมีอายุถึงเกณฑ์อย่างเข้าปีที่ ๗ จะเข้ารับการศึกษาระบบโรงเรียน โดยใช้หลักสูตรเดียวกับเด็กนักเรียนไทย เรียนร่วมกับเด็กนักเรียนไทย ปัจจุบันมีอยู่จำนวน ๒๓๔ คน ส่วนการจัดบริการด้านสาธารณสุขแก่แรงงานต่างด้าวและบุตรทางจังหวัดจะให้แรงงานต่างด้าวและบุตรทำบัตรประกันสุขภาพ เพื่อลดภาระค่าใช้จ่าย จากสถิติพบว่า ประชากรต่างด้าวมาโรงพยาบาลเพื่อการทำคลอดมากที่สุด รองลงมา คือ รักษาวิธโรค ท้องเสีย ตามลำดับ ส่วนกรณีการส่งเสริมให้มีการคุมกำเนิดนั้น ได้มีการอบรมอาสาสมัครต่างด้าวโดยให้ดำเนินการชักชวน และให้ความรู้เกี่ยวกับการคุมกำเนิด

business with the leniency scheme announced by the National Council for Peace and Order to facilitate the Myanmar, Lao and Cambodian workers who registered during 1 April and 29 July 2016.

Managing education services for migrant workers and their families in Samut Songkhram Province, the authorities concerned provide school-based education to children of migrant workers when they reach the age of requirements for school entrance at 7 years. At present, There are 234 migrant students studying the same curriculum as Thai students. Regarding public health services for migrant workers and their children, the relevant authorities require them to apply for the health care cards to safe costs of medical treatment. Statistical reports shows that the first common reason that migrants go to hospitals is for delivering babies. The second and third most common reasons are for tuberculosis and diarrhea treatments, respectively. As for the promotion of birth control, the training courses are provided to volunteers of migrants to enable them to encourage other migrant workers to have birth control as well as provide knowledge of birth control to them.

From the study visit, the Sub-committee gained various problems concerning migrant workers as follows:

- 1) Migrant workers who officially registered to work in the marine fishery business mostly moved to work in other areas, causing the problem of labour shortage continually.
- 2) Migrant workers do not know and understand how to work legally in Thailand, causing human-trafficking problem and illegally requested payment from employers and workers
- 3) Fishery entrepreneurs need the extension of registration period or providing the registration of migrant workers at the border checkpoints.

Moreover, the condition of migrant workers' living places where most of them live together are usually big residence buildings constructed by employers to specifically serve their employees and located near the workplaces. Generally, each family live in

จากการรับฟังข้อมูลและลงพื้นที่ศึกษาสภาพปัญหาของแรงงานต่างด้าวในจังหวัดสมุทรสงคราม พบปัญหาที่ควรดำเนินการแก้ไขในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑) แรงงานต่างด้าวที่จดทะเบียนในกิจการประมงทะเลแล้วมักหลบหนีไปทำงานที่อื่น ๆ ทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานอย่างต่อเนื่อง

๒) แรงงานต่างด้าวขาดความรู้ความเข้าใจในการเข้ามาทำงานในประเทศไทยอย่างถูกต้อง ทำให้เกิดปัญหาการค้ำมนุษย์ การเรียกรับเงินทั้งจากนายจ้างและแรงงาน

และ ๓) ผู้ประกอบการภาคประมงต้องการมีการขยายเวลาการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวภาคประมงออกไปอีกหรือเปิดให้มีการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวในบริเวณชายแดน

นอกจากนั้น สภาพที่พักแรงงานต่างด้าวในจังหวัดสมุทรสงครามส่วนมากจะพักรวมกันในอาคารซึ่งผู้ประกอบการห้องพักรับเข้าขึ้นเพื่อรองรับเป็นการเฉพาะในบริเวณใกล้เคียงกับสถานที่ประกอบอาชีพของแรงงานต่างด้าวนั้น โดยสภาพทั่วไปจะอยู่กันเป็นครอบครัว ห้องละหลายๆ คน เพื่อประหยัดค่าเช่าที่พัก อยู่ในสภาพที่ไม่ค่อยสะอาดนัก มีการทิ้งสิ่งปฏิกูลมูลฝอยในบริเวณใกล้เคียงหรือใต้ห้องที่พักรวมเป็นจำนวนมาก มีการเลี้ยงสุนัข ไก่ ในที่พักและยังมีการประกอบอาชีพบางอย่างในที่พักด้วย เช่น การย่าง/รีดหมึก การแกะหอยแมลงภู่ เป็นต้น

จากการศึกษาดูงาน “ผลกระทบของแรงงานต่างด้าวต่อภาพลักษณ์ของไทยในต่างประเทศ” ในจังหวัดสมุทรสงคราม ในครั้งนี้ คณะอนุกรรมการศึกษาผลกระทบของสถานการณ์แรงงานต่างด้าวต่อภาพลักษณ์ของไทยในต่างประเทศ จะได้ดำเนินการรวบรวมปัญหา อุปสรรค และความต้องการในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของแรงงานต่างด้าวดังกล่าว พร้อมทั้งนำเสนอแนะอันเป็นประโยชน์เพื่อนำไปสู่การแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนนำไปสู่การพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพแรงงานต่างด้าวในประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพและเข้าสู่ระบบอย่างถูกต้องตามกฎหมายต่อไป ■

a single room to save the accommodation costs. The surrounding conditions of the living places are not clean. A large amount of garbage is found around the buildings or under the rooms. Poultry and dogs are raised in the living places. Other kinds of professions such as selling grilled/rolled squids and removing mussels from shells are also done in the areas of living places.

From this study visit, the Sub-committee on Studying the Impact of Situation of Migrant Workers on Thailand's Image in International View will collect problems, constraints and demands on various aspects relating to the problem-solving of living conditions and livelihood of those migrant workers and provide recommendations for supporting the concrete solution leading to the development and enhancement of the abilities of migrant workers in Thailand for higher efficient performances and legally access to hiring system. ■

